

TJÄNSTESKRIVELSE

2018-01-23

Social- och omsorgskontoret

Socialnämnden

Tillsynsplan – Serveringstillstånd 2018

Dnr: SN 18/010

Sammanfattning av ärendet

Tillståndsenheten har utarbetat en plan för hur tillsynen av serveringstillstånd kommer att bedrivas under 2018. Tillsynsplanen innehåller en årsplan som beskriver inriktning och omfattning av tillsynen. Social- och omsorgskontoret föreslår att Socialnämnden fastställer kontorets förslag till tillsynsplan för serveringstillstånd i Södertälje kommun 2018.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2018-01-23
- Tillsynsplan serveringstillstånd i Södertälje kommun 2018 som även innefattar sammanfattning av utförd tillsyn år 2017.

Ärendet

Kommunen är enligt alkohollagen (2010:1622) skyldig att utöva tillsyn över de serveringstillstånd som finns i kommunen. Kommunen ska enligt 9 kap 2 § AL upprätta en tillsynsplan som inges till länsstyrelsen. Social- och omsorgskontoret föreslår att Socialnämnden fastställer tillsynsplanen för serveringstillstånd för år 2018.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Tillsynen är avgiftsfinansierad och bedöms därigenom inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kontoret.

Kontorets/förvaltningens förslag till nämnden:

Socialnämnden fastställer kontorets förslag till tillsynsplan för serveringstillstånd i Södertälje kommun 2018.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Paula Lindström

Tillståndshandläggare

Handläggare: Paula Lindström
Tillståndshandläggare
Tillståndsenheten
Telefon (direkt): 08-523 01820
E-post: paula.lindstrom@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Tillståndsenheten

Länsstyrelsen

Akten

TILLSYNSPLAN

Serveringstillstånd i Södertälje kommun

ÅR 2018

Social- och omsorgskontoret
Tillståndsenheten

SAMMANFATTNING AV PLANERADTILLSYN UNDER 2018

Tillsyn av ekonomisk skötsamhet på restauranger har i många fall tidigare visat på stora brister. Tillståndsenheten anser det därför viktigt att aktivt arbeta med inre och yttre tillsyn i dessa delar. Tillståndsenheten kommer därför under 2018 att prioritera den ekonomiska skötsamheten hos tillståndshavarna och som en del i det arbetet stickprovsvis utföra kassakontroller på plats. Vid behov inhämtas delar av tillståndshavarens räkenskaper för granskning.

Eftersom alla tillståndshavare granskades genom inre tillsyn under 2017 kommer under 2018 endast i mån av tid en djupare inre tillsyn av tillståndshavarna prioriteras. Ambitionen är dock att alla ska granskas vad gäller den ekonomiska skötsamheten hos Skatteverket och vandeln hos Polismyndigheten. De tillståndshavare som fått anmärkningar i samband med inre tillsyn under 2017 kommer att följas upp och granskas på nytt.

Samordnad tillsyn kommer att regelbundet ske under året tillsammans med andra myndigheter, främst Polismyndigheten. Tillståndsenheten har för avsikt under 2018 att även ha riktad tillsyn tillsammans med Skatteverket. Målet är att alla serveringsställen ska få minst ett tillsynsbesök under 2018. Serveringställen med sena öppettider och med rapporterade olägenheter kommer att besökas oftare.

Vid yttre tillsyn fästes främst fokus på ordning och nykterhet men vid varje tillfälle kommer även kontroller av matförsäljning, prissättning av alkohol och marknadsföring att kontrolleras. I år kommer vid besöken kontrolleras att kontaktuppgifterna stämmer, speciellt rätt mejlkontakt för snabbare framtida korrespondens. Noggrannare kontroll ska även utföras i år om uteserveringar som haft ett tillfälligt serveringstillstånd för sin uteservering, har ansökt och beviljats ett stadigvarande eller om serveringsytan eventuellt utnyttjas utan serveringstillstånd.

Tillståndsenheten ska anordna minst en utbildning i ansvarsfull alkoholservering. Om behov finns kommer ytterligare en utbildning att anordnas som led i det förebyggande arbetet. Tillståndsenheten ämnar dessutom fråga tillståndshavarna om behov av utbildning främst av serveringspersonalen på plats finns och om möjligt erbjuda detta.

BAKGRUND OCH BESKRIVNING AV TILLSYNSPLANENS INNEHÅLL

Inledning

Tillståndsenheten har tagit fram denna plan i syfte att beskriva och informera om hur tillsyn på alkohollagens område bedrivs och kommer att bedrivas under år 2018 i Södertälje kommun.

Av alkohollagen (AL) 9 kap. 2 § framgår att det är kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker. Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl. Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. *Lag (2014:770)*.

Länsstyrelsen ska ge kommunerna vägledning men också utöva tillsyn av kommunernas verksamhet; bl a genom att säkerställa att AL:s och förvaltningslagens regler följs. Statens Folkhälsomyndighet är central tillsynsmyndighet och ska följa utvecklingen och vara vägledande vid tillämpningen av lagen.

Alkohollagens huvudsyften

Alkohollagen (AL) är en skyddslagstiftning vars huvudsakliga syfte är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion av alkohol och alltför tidig alkoholdebut. Kravet på ordning och nykterhet har också en framskjuten plats i lagstiftningen. En väl fungerande tillsynsverksamhet är också en hörnsten i det alkoholskadeförebyggande arbetet.

Av förarbeten till alkohollagen (prop 1994/95:89 s 102-104) framgår bl a följande. ”Servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. För att få tillstånd till sådan servering måste därför sökanden uppfylla högt ställda krav på lämplighet. Kravet på lämplighet kvarstår även efter det att tillstånd har meddelats.

Bestämmelserna om administrativa ingripanden, såsom erinran, varning och återkallelse av serveringstillstånd är till för att få bort missförhållanden och förhindra att nya uppstår. Åtgärder mot en tillståndshavare är inte avsedda att vara ett straff utan är ett medel för att skapa en god restaurangmiljö.

Det är tillståndsenhetens självklara målsättning att arbeta enligt lagstiftarens ovan angivna synsätt samt de kommunala riktlinjerna. Det innebär dels att bedriva tillsyn så att de alkoholpolitiska syftena med lagen upprätthålls, dels att bevaka att alkohollagens krav på tillståndshavarens lämplighet alltjämt är uppfyllda.

Vad innebär tillsynsansvaret?

Servering av alkoholdrycker får endast ske i sådan omfattning och i sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår. Som ett särskilt skydd för ungdomen finns åldersgränser. Dessutom ska, som ovan nämnts, förutsättningarna för att få tillstånd vara uppfyllda även sedan tillstånd meddelats, d.v.s. det finns krav på tillståndshavarens fortsatta lämplighet m m.

Kommunen ska således enligt lagen bedriva tillsyn över att alkohollagens bestämmelser efterlevs. När missförhållanden föreligger ska kommunen återkalla serveringstillståndet enligt 9 kap 18 § AL. Det finns en möjlighet att i enlighet med 9 kap 17 § AL meddela varning och erinran istället för återkallelse men det krävs då att särskilda skäl föreligger.

Hur bedrivs tillsyn?

Det finns flera former för tillsyn som kan delas in enligt följande,

- a) Inre tillsyn
- b) Yttre tillsyn
- c) Förebyggande arbete

Nedan följer en beskrivning av vad de olika formerna av tillsyn normalt innebär.

a) Inre tillsyn

Inre tillsyn är en skrivbordsbaserad kontroll där man följer upp om förutsättningarna för tillstånd fortfarande föreligger för enskild tillståndsinnehavare. Sådan tillsyn ska ske regelbundet under året av samtliga tillståndshavare.

Tillståndshavare med stadigvarande serveringstillstånd är enligt AL skyldig att varje år inge restaurangrapport till kommunen. Restaurangrapporten granskas med fokus på avvikelser; t ex om orimligt stor del av omsättningen härrör från alkoholförsäljning. Kommunens tillsynsavgift baseras på uppgifter ur dessa rapporter.

Uppgift om hur en tillståndshavare sköter sig i ekonomiskt hänseende inhämtas från Skattemyndigheten eller Kronofogdemyndigheten. Uppgift om den personliga lämpligheten kan inhämtas via polisen ur belastnings- och misstankeregister – om skäl finns för en sådan kontroll. Uppgift kan även hämtas från Bolagsverket för kontroll av huruvida den personkrets som lämplighetsprövades inför tillståndsgivningen består eller om förändringar i denna har skett utan att ha anmälts till tillsynsmyndigheten. Information inkommer också till tillståndsenheten via samverkande myndigheter och från andra källor såsom tips från allmänhet och media. Även bolagets årsredovisning och bokföring kan begäras in om behov uppstår.

b) Yttre tillsyn

Besök på serveringsstället kan genomföras av kommunala tjänstemän på egen hand eller i samverkan med andra myndigheter såsom polis, brandmyndighet, miljöförvaltning, Skatteverket m fl.

Yttre tillsynsbesök kan uppdelas i rutinbesök, påkallade besök och uppföljningsbesök. Det är tillståndsenhetens målsättning att genomföra minst ett rutinbesök per tillståndshavare och år. Påkallade besök görs då inre tillsyn givit anledning till det. Uppföljningsbesök blir aktuella då missförhållanden förelegat vid tidigare besök.

Tillståndsenheten kontrollerar att de alkoholpolitiska kraven i lagen efterlevs genom observationer av hur verksamheten bedrivs med avseende på ordning och nykterhet samt genom kontroll av att servering inte sker till underåriga och/eller märkbart påverkade personer. Vidare kontrolleras förekomsten av lagad mat samt att serveringsansvarig finns på plats. Kontroll görs också av att försäljningen sker i enlighet med tillståndet som det framgår av tillståndsbeviset. Hit hör frågor som rör vilka slag av alkoholdrycker som serveras, om servering sker till allmänheten eller till slutet sällskap, serveringslokalernas och kökets beskaffenhet, matutbud, serveringstid samt - i förekommande fall - om meddelade villkor för tillståndet följs. Vidare kontrolleras att förvarings- och förtäringförbuden efterlevs, tillgången på lättdrycker samt att de särskilda bestämmelserna i 7 kap AL om marknadsföring följs.

Vidare kontrolleras om tillståndshavaren uppfyller kraven på lämplighet. Framför allt är det lämplighet i ekonomiskt hänseende som lämpar sig för kontroll vid yttre tillsyn.

De områden som då kontrolleras är om kraven på kassaregister och kvitto är uppfyllda samt om försäljningen bokförs enligt vad som följer av 9 kap 14 § AL. Det är i detta sammanhang värt att nämna att de uppgifter som registreras i kassaregister utgör del av restaurangens grundbokföring.

De observationer som görs vid tillsynsbesök dokumenteras noga. Även goda förhållanden ska dokumenteras. Tillståndshavaren får kopia av tillsynsprotokollet och bereds tillfälle att yttra sig över det.

Fortsatt tillsyn av ordning och nykterhet kommer att ske. Uppföljningstillsyn ska ske på de serveringsställen som nyligen meddelats erinran eller varning.

c) Förebyggande arbete

Förebyggande tillsyn kan röra vitt skilda områden men grundtanken är ändå att genom sådan tillsyn förebygga överträdelser av alkohollagen. Tillståndshavaren ska t ex kunna vända sig till tillsynsmyndigheten för att få rätt information om vad som förväntas av denne rörande kraven i alkohollagen. Även om en tillståndshavare förutsätts ha kunskap i alkohollagen för att vara lämplig att inneha ett serveringstillstånd, är det tillsynsmyndighetens uppgift att informera samtliga tillståndshavare om t ex kommunala riktlinjer, aktuella lagändringar eller ny rättspraxis.

Vidare är det myndighetens uppgift att tillhandahålla informationsmaterial och blanketter samt att sammanställa statistik. Myndigheten kan även arrangera krögarmöten eller utbildningar för restaurangpersonal. En viktig faktor i det förebyggande arbetet är att myndigheten bedriver effektiv och regelbunden yttre och inre tillsyn.

Sedan flera år tillbaka har det anordnats utbildningar i ansvarsfull alkoholservice och dessa riktar sig till serveringspersonal. Utbildningen syftar till att främja ansvarsfull alkoholservice.

Enligt Södertälje kommuns riktlinjer för handläggning av serveringstillstånd ska all personal som jobbar med service av alkohol genomgå denna utbildning.

Effekter av effektiv tillsyn på alkohollagens område

a) Tillsyn av ordning och nykterhet

Den yttre tillsynen har påvisat positiv inverkan på ordning och nykterhet. Tillsynen av restaurangens marknadsföring får även påverkan på ordning och nykterhet. En återhållsam marknadsföring av alkoholdrycker är ett viktigt led i arbetet med att minska överservice på restauranger.

b) Tillsyn av ekonomisk skötsamhet

Tillsyn av ekonomisk skötsamhet på restauranger har tidigare påvisat stora brister hos tillståndshavarna. Det är därför viktigt att tillståndsenheten aktivt arbetar med inre och yttre tillsyn rörande dessa delar.

Det är allmänt känt att möjligheten till stora illegala intäkter attraherar kriminella personer och att seriösa krögare därmed utsätts för svår, illojal konkurrens vilket kan leda till att de trängs undan eller försvinner från kommunen. Ekonomisk tillsyn kan utföras genom att tillståndsenheten skickar remissförfrågningar till Skatteverket och även till Kronofogden för att få information om företrädarnas privatekonomi, eventuella betalningsuppsättningar och skulder etc.

SAMMANFATTNING AV GENOMFÖRD TILLSYN UNDER 2017

Yttre tillsyn

Under 2017 har 124 yttre tillsynsbesök genomförts i 36 tillsynsomgångar. Tillsynsbesöken har skett kontinuerligt under året och i huvudsak under kvälls- och nattetid. Alla utom fyra tillståndshavare har fått besök, dessa är ställen som inte är av den karaktären att årliga tillsynsbesök är nödvändiga. De flesta tillsynsbesök har varit så kallad rutintillsyn. Vissa restauranger har fått extra uppföljningstillsyn med anledning av brister som upptäckts vid tillsynsbesök.

Applikation

Tillståndsenheten har börjat arbeta med tillsynsapplikation i mobilen vilket har underlättat och effektiviserat den yttre tillsynen. Tillståndsenheten har även uppdaterat tillståndsbevis och ritningar över serveringsytor efter att brister uppdagades i huvudsak vid granskning av äldre tillståndsbevis. Arbetet att kontrollera att tillståndsenheten har korrekta kontaktuppgifter, speciellt korrekt mejladress, har under året påbörjats.

Inre tillsyn

Under året har 75 stycken inre tillsyner genomförts, detta innebär att alla tillståndshavare har granskats. Dessa har skett kontinuerligt under året och har även innefattat en granskning av tillståndshavarnas marknadsföring av alkoholdrycker på eventuella hemsidor och på sociala medier som exempelvis Facebook.

Åtgärder

Under året har två erinran och tre varningar meddelats. Dessutom har två serveringstillstånd återkallats på grund av allvarliga ekonomiska brister. Bakgrunden till åtgärderna kan främst hänföras till störningar i fråga om ordning och nykterhet, brister i ekonomi och i synnerhet försummelse att anmäla betydande förändringar i verksamheten (ändrade ägarförhållanden och styrelseförändringar).

Myndighetsgemensam tillsyn

Den gemensamma tillsynen med andra tillsynsmyndigheter under året har i flera fall skett tillsammans med Polismyndigheten. Även Skatteverket, miljökontoret och räddningstjänsten har medverkat vid enstaka tillsyner. Under året har tillståndsenheten etablerat en ännu bättre kontakt med representanter från polisen varav en har rollen som krogamordnare.

Förebyggande arbete

Tillståndsenheten har under året anordnat en utbildning i ansvarsfull alkoholserving samt haft tillgång till ytterligare utbildningstillfällen som andra kommuner i länet har anordnat. Utbildningstillfället hade en hög närvaro, av serveringspersonal från Södertälje, Nykvarn och Nynäshamn. Utbildningen ska ses som en viktig del i det förebyggande arbete som bygger på utbildning och information om bland annat risker som finns med alkoholserving.

Slutsats

Det är tillståndsenhetens uppfattning att ordningsläget under året överlag har varit gott på restaurangerna i Södertälje. Rapporter har inkommit från polisen gällande ordningsstörningar vid restauranger. Efter handläggningen har ingen av dem medfört någon åtgärd.

Vidareutbildning

Under året har tillståndsenheten deltagit i konferenser hos Länsstyrelsen i både nationella och övergripande frågor i alkohollagen. Tillståndsenheten deltar regelbundet i nätverksträffar med andra handläggare för tillståndsenheter från medelstora städer i Sverige. En av träffarna under året arrangerades av Södertälje kommun.

PLANERAD TILLSYN UNDER 2018

Prioritet

Under året kommer tillståndsenheten att prioritera den ekonomiska skötsamheten hos tillståndshavarna och som ett led i det arbetet stickprovvis utföra kassakontroller på plats. Tillståndshavarens räkenskaper inhämtas för granskning vid behov. Tillståndsenheten ska i stor utsträckning skicka ut remisser till både Skatteverket och Polismyndigheten. De tillståndshavare som fått anmärkningar i samband med inre tillsyn under 2017 kommer att följas upp och granskas på nytt. I de fall oegentligheter upptäcks kommer åtgärdsärenden att inledas.

Yttre tillsyn

Tillståndshavare i Södertälje ska få minst ett tillsynsbesök under året. Uppdraget kunde i huvudsak uppfyllas förra året och tillståndsenheten strävar efter att uppfylla åtagandet även i år. Restauranger med sena öppettider, stor försäljning av alkohol eller uppmärksammade missförhållanden kommer att besökas flera gånger. Fokus kommer som alltid att ligga på ordning och nykterhet, men även på det allmänna ordningsläget samt marknadsföring av alkoholdrycker. Tillsyn kommer att ske ungefär en gång i månaden och vid varje tillfälle kommer ett flertal restauranger att besökas. Om det blir påkallat kan alkoholprover inhämtas för att skickas till Tullverket för analys.

Samordnad tillsyn

Tillsynsbesök kommer också att ske tillsammans med andra myndigheter såsom Polismyndigheten, miljökontoret och räddningstjänsten men i år även riktad gemensam tillsyn med Skatteverket. För restauranger som varit föremål för åtgärdsärenden under 2016 och 2017 kommer uppföljningstillsyn att genomföras för att säkerställa att de följer alkohollagens bestämmelser. Påkallad tillsyn kommer även att ske i de fall rapporter från polisen eller tips från allmänheten inkommer.

Tillståndsenheten kommer även att fortsätta värna det goda samarbete som utvecklats med den polisrepresentant som fungerar som krogamordnare i Södertälje. Ett välfungerande och effektivt samarbete med polisen, miljökontoret och Skatteverket är en förutsättning för en effektiv och förebyggande alkoholtillsyn i Södertälje kommun.

Djupare kontroll

Tillståndsenheten avser specifikt att under året kontrollera de tillståndshavare som beviljats ett tillfälligt serveringstillstånd till uteserveringen men inte efter utgången tillstånd ansökt på nytt, om de olovligen utnyttjar ytan för alkoholservice.

I år kommer påbörjat arbete om kontroll av kontaktuppgifter och insamlande av mejladresser till alla tillståndshavare att fortsätta. Kontaktuppgifter till myndigheter ska även uppdateras.

Preventiv tillsyn

Under året kommer tillståndsenheten att anordna minst en utbildning i ansvarsfull alkoholservice, eventuellt två, beroende på efterfrågan. Utbildningen är obligatorisk för serveringspersonal på de restauranger som beviljas serveringstillstånd. Tillståndsenheten kommer i år att även ställa frågan till vissa tillståndshavare om behov finns av utbildning på plats till serveringsansvariga och om möjligt erbjuda detta.